

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ**

ТЕОРІЇ МІКРО-МАКРОЕКОНОМІКИ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ
І АСПІРАНТІВ**

*За редакцією професорів
Мальчина Ю.М., Ніколенка Ю.В.*

Випуск 31

Том 1

КИЇВ - 2008

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ**

ТЕОРІЇ МІКРО-МАКРОЕКОНОМІКИ

*Збірник наукових праць
професорсько-викладацького складу і аспірантів*

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

*За редакцією професорів
Мальчина Ю.М., Ніколенка Ю.В.*

Випуск 31

Том 1

Засновано в 1998 р.

КИЇВ - 2008

У збірнику розглядаються актуальні проблеми ринкової трансформації економіки України. Основна увага приділяється питанням міжнародної економічної інтеграції та економічному співробітництву, соціально-економічним і організаційним засадам ринкової трансформації, розвитку фінансової системи забезпечення трансформаційних процесів, регіональній інноваційній політиці України в умовах глобалізації, економічним проблемам використання придатних ресурсів і збереження довкілля.

Для викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів.

Редакційна колегія: Ніколенко Ю.В., д-р екон. наук, проф., академік АНВШ України (відп. ред.); Дем'яненко П.В., канд. екон. наук (відп. секр.); Светлов Б.Т., канд. екон. наук, проф.; Врублевський В.К., д-р екон. наук, проф.; Батура О.В., д-р екон. наук, проф., академік АНВШ України; Бобров В.Я., д-р екон. наук, проф.; Борщ Л.М., д-р екон. наук; Євтушевський В.А., д-р екон. наук, проф.; Клименюк М.М., д-р екон. наук, проф.; Рум'янцев А.П., д-р екон. наук, проф.; Гузик М.М., канд. екон. наук, доц.; Шпильовий С.Є., к.е.н., проф.; Соколова О.М., канд. екон. наук, доц.; Жукова Ю.М., канд. екон. наук, доц.

Адреса редакційної колегії: 04073, м. Київ - 73, вул. Фрунзе, 164, кімн. 216, Академія муніципального управління, тел. 468-80-45.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, імен власних та інших відомостей.

ISBN 5-7763-4580-4

ISBN 966-7723-05-4

За галузевими критеріями аналізу структура страхового ринку України поділяється на ринки особистого, майнового страхування та страхування відповідальності.

На основі викладеного матеріалу можна зробити певні висновки:

1. Загальні підходи до визначення поняття ринку страхових послуг можливо визначити таким чином:

- сфера економічних відносин, де об'єктом купівлі-продажу є страховий захист;
- форма організації економічних відносин у сфері грошового обігу по формуванню та використанню страхового фонду й інших фондів та ресурсів страховика за допомогою купівлі - продажу страхових продуктів;
- сукупність страховиків, страхувальників, посередників, що приймають участь у реалізації відповідних послуг;
- середовище, у якому функціонують страхові компанії;
- механізм перерозподілу фінансових ресурсів страхувальників та страховиків.

2. Найбільш загальне визначення поняття ринку страхових послуг подано в економічній літературі як об'єктивна економічна закономірність, система суспільних, економічних, фінансово-економічних чи грошових відносин, особлива соціально-економічна структура, економічне середовище функціонування страховиків, економічний простір, сукупність страхових компаній, форма взаємозв'язку між учасниками страхових правовідносин, частина фінансового ринку, окрема сфера послуг, форма функціонування сукупного страхового фонду.

3. Обов'язковим умовами функціонування ринку страхових послуг є наявність: об'єкту страхування, що мають споживчу вартість; потреби у страхових продуктах, послугах суб'єктів страхових відносин - страхувальників, страховиків та інших суб'єктів, що здатні задовольнити зазначені потреби або їх споживати; можливість прийняття рішення про участь у страховій угоді.

4. Перелік ознак ринку страхових послуг можна доповнити ще однією ознакою: залежність від форми надання страхових послуг виділити ринок добровільного страхування та ринок обов'язкового страхування.

5. На підставі проведених досліджень пропонуємо розглядати поняття "ринку страхових послуг" в такому викладі: "особлива частина фінансового ринку, де об'єктом купівлі-продажу є страхові послуги, ціна на які формується в залежності від потреб страхувальника та економічної ситуації в країні".

Література

1. Закон України "Про страхування" від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР, зі змінами та доповненнями.
2. Александрова М.А. Страхування: Навчально - методичний посібник. - К. : ЦУЛ, 2002. - 208 с.
3. Базилевич В.Д. Страхувальний ринок України. Монографія. - К.: Товариство "Знання", КОО, 1998. - 374 с. табл., граф., мал.
4. Жарова М.В. Страховой рынок и основные проблемы его становления в России. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук. Нижний Новгород, 2000. - 28 с.
5. Осадець С.С. Страхування: Підручник. - К: КНЕУ, 1998. - 528 с.
6. Мних М.В. Страхування як механізм надання гарантій підприємницької діяльності та соціального захисту населення. Монографія. - К.: Знання України, 2004. - 428 с.
7. Пліса В.Й. Страхування: Навч. посібник. - К.: Каравела, 2006. - 392 с.
8. Навроцький Д.С. Формування страхового ринку України. Автореферат дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата економічних наук. Київ, 2005. - 15 с.
9. Фурман В.М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: Монографія. - К.: КНЕУ, 2005. - 296 с.

10. Шиминова М.Я. Страхование: история, действующее законодательство, перспектив. М.: Наука, 1999. - 234 с.

11. Шихов А.К. Страхование: Учебное пособие для вузов. - М.: ЮНИТИ - ДАНА, 2001. - 431 с.

УДК 336.71

Брітченко І.Г., д.е.н., проф., м. Полтава
Момот О.М., м. Полтава

РИНКОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ КООПЕРАТИВНИХ БАНКІВ ПІД ВПЛИВОМ ІНТЕГРОВАНИХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

В сучасних умовах подальшої трансформації української економіки до ринкових відносин, посилення конкуренції в усіх ринкових сегментах, активної інтеграції України до світових економічних процесів актуальним є дослідження адекватної трансформації вітчизняних внутрішніх ринків до сучасних потреб учасників ринку. В умовах активної експансії іноземного капіталу на ринок банківських продуктів України доцільним є дослідження механізмів підвищення конкурентоспроможності банків шляхом впровадження інноваційних банківських послуг.

Окремі питання пов'язані з посиленням конкуренції та активізацією іноземних банків на ринку банківських послуг України розглядали наступні вітчизняні науковці: Т.С. Смовженко, О.І. Кіреєв, О.О. Другов, В.В. Риси́н, О.В. Васюренко, А.М. Мороз, О.М. Мозговий, А.В. Нікітін, А.А. Пересада, М.Ф. Пуховкіна, Ю.В. Прозоров та інші. Дослідження колективу авторів під керівництвом Т.С. Смовженко акцентує увагу на важливості державного захисту ринку вітчизняного банківського ринку та недостатньо уваги приділяється максимальному розкриттю інноваційних можливостей банків [1].

Окремі маркетингові аспекти розвитку та просування інноваційних банківських послуг розглянуто наступними науковцями: А.А. Мазаракі, А.Ф. Павленко, А.В. Войчак, В.Г. Герасимчук, Н.П. Гончарова, Гурьянов С.А., В.Я. Кардаш, А.О. Старостіна, Е.О. Азарян, Л.Ф. Романенко та інші. Водночас зазначені автори не враховують специфіку просування банківських продуктів кооперативними банками [2], а також специфіку формування та функціонування мультиплікаційного ефекту у банківському кредитуванні висвітлену автором [3]. В той же час останні наукові дослідження роблять наголос на важливості та актуальності зазначених питань для стійкого розвитку економіки України [4].

Метою даного дослідження є аналіз ринкової трансформації кооперативних банків (на прикладі АБ „Укоопспілка“) для визначення та обґрунтування нових інноваційних банківських послуг, котрі дозволяють суттєво підвищити конкурентоспроможність вітчизняних банків, більш повно задовольняти споживачів банківських продуктів та максимально відповідати вимогам, що висувають співвласники кооперативних банків до їх господарської діяльності.

Відповідно до закону України „Про кооперацію“ та закону України „Про споживчу кооперацію“: кооператив – юридична особа, утворена фізичними або юридичними особами, які добровільно об'єдналися на основі членства для ведення спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування. Метою кооперації є задоволення економічних, соціальних та інших потреб членів кооперативних організацій на основі поєднання їх особистих та колективних інтересів, поділу між ними ризиків, витрат і доходів, розвитку їх самоорганізації, самоуправління та самоконтролю.

Під кооперативним банком ми розуміємо не організаційну форму його функціонування, або формальної реєстрації в державному реєстрі Національного банку України. Незалежно

від організаційно-реєстраційної та управлінської форми функціонування кооперативного банку треба розуміти, що головна мета такого банку – задовольнити потреби засновників банку у споживанні членами кооперативу банківських послуг на умовах, що є більш сприятливим у порівнянні з умовами надання таких послуг на відповідному ринку і тільки потім отримання прибутку від банківської діяльності

Виходячи з цього метою створення кооперативного банку повинно бути задоволення потреб його членів. Традиційні умови ведення банківського бізнесу дозволяють задовольнити переважно одну потребу власників кооперативного банку – потребу отримання дивідендів на власний пай (акцію) від ведення банківського бізнесу заснованим ними кооперативним банком. При споживанні інших послуг кооперативного банку засновник такого банку майже не відчуває переваг від його функціонування. Так розміщення вільних коштів на депозитні рахунки співвласниками кооперативного банку здійснюється практично на умовах майже ідентичних умовам, що склалися на ринку депозитів, тобто володіння паєм у банку не впливає на відсотки по депозиту, додаткові гарантії повернення вкладу при неплатоспроможності банку, тощо. Аналогічна ситуація відбувається і при користуванні поточними рахунками, умови і тарифні розрахункового обслуговування комерційних банків для його співвласників аналогічні або мало чим відрізняються від тарифам більшості вітчизняних банків. Виникає логічне запитання про доцільність створення та функціонування кооперативних банків у випадку, коли вони практично є звичайними господарськими товариствами головною, або єдиною метою створення котрих є отримання прибутку та дивідендів у банківському секторі.

Під інтегрованими банківськими послугами мається на увазі інноваційний підхід до надання банками послуг по розрахунковому касовому обслуговуванню, котрий передбачає суттєву (на рівні 50 % від облікової ставки НБУ) компенсацію клієнту за користування банком залишку коштів на поточному рахунку. При цьому впровадження таких послуг повинно супроводжуватись відмовою банку від отримання доходу у вигляді плати за розрахунково-касове обслуговування. Мета такої послуги – створення мотивації для формування значних сум залишків на поточних рахунках клієнтів та їх подальшого залучення до мультиплікаційних процесів певного комерційного банку.

Інтегровані банківські послуги дозволяють створити механізм вирішення мети при створенні саме кооперативного банку. Виходячи з того, що інтегровані банківські послуги дозволяють поєднати поточний та депозитний рахунок, їх застосування може створити особливі умови для співвласників кооперативного банку при споживанні банківських послуг. Так відкриття та обслуговування поточного рахунку співвласника кооперативного банку з одночасним нарахуванням відсотком ставки на фактичний залишок коштів на поточного му рахунку у розмірі 50% облікової ставки НБУ, або у розмірі відсотків по міжбанківським кредитам (в залежності від маркетингової та продуктової стратегії певного банку) дає можливість з одного боку – створити певні переваги для засновників кооперативного банку, а з іншого боку – спрямовувати ресурси банку, котрі традиційно витрачаються кооперативним банком на покупку грошей на міжбанківському ринку для підтримання поточної ліквідності на додаткові доходи співвласників банку, що в свою чергу створює додаткове джерело для купівлі співвласниками банку паїв (акцій) майбутніх додаткових емісій. Тобто, інтегровані банківські продукти дозволяють спрямовувати ті ресурси банку, котрі традиційно складали собівартість формування ресурсної бази на розвиток співвласників кооперативного банку.

Застосування інтегрованих банківських послуг кооперативними банками повинно здійснюватись в комплексі з іншими заходами по задоволенню потреб співвласників та клієнтів банку. До таких заходів можна віднести наступні: повна відмова від плати за обслуговування поточних рахунків, створення механізму спрощеної процедури отримання кредиту під заставу паю (частки) власника кооперативного банку, подальшої інтеграції не тільки поточних та дебіторських рахунків, але і кредитних, що дозволяє перейти на єдині багатofункціональні рахунки з відсотковим обслуговуванням відповідного дебетового або

кредитового сальдо в залежності від лімітів пропорціонально частці співвласника у статутному капіталі банку, тощо. Але першим, та безумовно важливішим кроком по наданню банківській діяльності реального кооперативного змісту є впровадження інтегрованих банківських послуг по обслуговуванню поточних рахунків з частковою компенсацією за використання вільних залишків на них. Це є надзвичайно актуальним внаслідок природи функціонування банківської системи, заснованій на мультиплікаційному використанні залишків на поточних рахунках в процесі кредитування.

Переваги впровадження інтегрованих банківських послуг в діяльність кооперативних банків створюють конкурентні переваги кооперативної діяльності у банківському секторі у порівнянні з кредитними пілками та кооперативами. Кредитні товариства, як неприбуткові суб'єкти господарської діяльності надають споживчі кредити своїм засновникам на більш вигідних у порівнянні з банківською системою умовах. Впровадження інтегрованих банківських послуг в діяльність кооперативних банків дозволяє не тільки покращити умови для кредитування своїх співвласників, але і повністю їх задовольнити при обслуговуванні поточних розрахунків та депозитних вкладах. Крім того використання мультиплікаційного ефекту банківської системи та можливість отримання додаткового прибутку на свою частку в статутному капіталі банку не залишають жодних шансів кредитним спілкам у конкурентній боротьбі між ними та кооперативними банками на ринку пара банківських послуг, що об'єктивно призведе до поступового пере розподілення ресурсів кредитних спілок до кооперативних банків.

Розглянемо потенціал впровадження інтегрованих банківських послуг на прикладі діяльності банку АБ „Укоопспілка”. Офіційні данні про діяльність банку АБ „Укоопспілка” відповідно до діючого законодавства оприлюднено на його офіційному сайті в мережі Інтернет [5].

Відповідно до балансу банку станом на 31 грудня 2006 р. власний капітал банку складав 65997 тис. грн., загальні зобов'язання банку 136614 тис. грн. Тобто залучені ресурси становлять приблизно половину від загальних зобов'язання становлять. З балансу видно, що коефіцієнт адекватності регулятивного капіталу банку, в середньому за 2006 рік становить 53,71% (за нормативами НБУ - не менше 10%), що свідчить з одного боку - про досить високу захисту кредиторів та вкладників банку від передбачених збитків банку, а з іншого боку – про великі нерезалізовані можливості банку по залученню ресурсів. Це підтверджується коефіцієнтом адекватності основного капіталу, котрий в середньому за 2006 рік становить 29,08% (мінімальне нормативне значення - 4%).

Аналіз діяльності лідерів банківського ринку свідчить про доцільність максимального використання можливостей по залученню ресурсів. Так виходячи з балансу АБ „Приватбанк”, оприлюдненому на офіційному сайті банку [6] станом на 31.01.2008 р. банк власний капітал банку складав 5 647 780 114 грн., залучений - 52 418 270 082 грн. Тобто коефіцієнт адекватності регулятивного капіталу банку складав біля 11 %. Це свідчить про те, що лідери вітчизняного банківського ринку намагаються максимально використовувати залучені ресурси для найбільш ефективної функціонування мультиплікаційного ефекту. Прагнення максимального використання залучених ресурсів в межах, що дозволяють нормативи НБУ, спостерігається у всіх лідерів ринку в чому неважко перекоонатися шляхом перегляду сайтів провідних вітчизняних банків.

З балансу та звіту про фінансові результати АБ „Укоопспілка” [5] видно, що банк не веде операцій з цінними паперами, операцій з векселями, не здійснює інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, не імітує боргові цінні папери, не отримує кредити від Національного банку України, не капіталізує дивіденди і не має нерозподіленого прибутку.

Доходність діяльності АБ „Укоопспілка” досягається головним чином за рахунок отримання процентів від кредитування суб'єктів господарської діяльності (72% від загальної суми доходів). Процентні витрати за депозитами складають в середньому 23% від загальної суми витрат. Комісійні доходи за операціями з клієнтами банк отримує, в основному від комісії за касове обслуговування та продаж і купівлю валюти. Витрати за коштами на

розрахункових рахунках клієнтів та комісійні витрати за розрахунково-касове обслуговування складають лише 2 % від загальної суми витрат.

Кредитний портфель банку (73412 тис. грн.) сформований переважно з залучених ресурсів (70617 тис. грн.), при цьому цей кредитний портфель забезпечує чистий процентний дохід у розмірі 13208 тис. грн., що відповідає приблизно 18 % річним. Залучені ресурси потребують процентних витрат 4151 тис. грн., що відповідає приблизно 6 % річних, котрі складаються як з відсотків за користування депозитами (від 15 % до 19 % річних відповідно до тарифів банку) та плати за залишок вільних коштів на рахунку у розмірі 1 % відповідно до тарифів банку [5]. Класична банківська маржа для АБ Укоопспілка за 2006 рік складає $18\% - 6\% = 12\%$.

Припустимо, що шляхом впровадження інтегрованих банківських послуг АБ „Укоопспілка” додатково залучити на поточні рахунки 70000 тис. грн. при сплаті за залишок вільних коштів на рахунку у розмірі в шість раз перевищуючим діючі тарифи банку (тобто 6% замість 1%). Це з одного боку – дозволить відмовитись від депозитів, котрі відповідно до діючих тарифів банку практично дорівнюють відсотковій доходності його кредитного портфеля, а з іншого боку – за умов збереження рівня доходності кредитного портфеля дозволить банку отримати додатковий дохід у розмірі $70000 \times (18\% - 6\%) = 8400$ тис. грн., що майже втричі перевищує чистий комісійний дохід банку (3075 тис. грн.). Витрати за коштами на розрахункових рахунках клієнтів та комісійні витрати за розрахунково-касове обслуговування складають лише 2 % від загальної суми витрат, що приблизно складає приблизно 200 тис. грн. [5]. Це дозволяє банку повністю відмовитись від плати за обслуговування поточних рахунків, що суттєво підвищує його конкурентоспроможність на ринку банківських послуг.

Зазначений дохід не просто забезпечує додатковий прибуток, йому властиві наступні принципові риси, що дозволяють кардинально змінити продуктову політику та маркетингову стратегію банку. Найважливішими рисами зазначеного механізму отримання додаткового доходу банку є наступні:

1. Зазначений механізм дозволяє задовольнити потребу співвласників банку у якісних та дешевих банківських послуг, що повністю відповідає меті та принципам створення кооперативного банку.

2. Зазначений відсотковий дохід визначено без врахування мультиплікаційного ефекту, котрий в кілька раз підвищує ефективність впровадження інтегрованих банківських послуг.

3. Зазначений механізм дозволяє повністю відмовитись від плати за розрахунково-касове обслуговування поточних рахунків клієнтів, що перетворює банк у надзвичайно привабливого партнера, створює позитивний імідж, дозволяє залучити велику кількість додаткових клієнтів (в тому числі через втрату клієнтів конкуруючими банками), дозволяє економити значні кошти на рекламі та просуванні послуг певного банку, виконувати банку важливу соціальну функцію.

4. Отримання зазначеного відсоткового доходу може бути здійснено без зміни постійних витрат банку на загальні адміністративні витрати, котрі відповідно до структури банківських витрат займають дуже суттєву частку у витратах банку.

5. Даний механізм дозволяє банку перетворитися з покупця ресурсів на міжбанківському ринку на їх постійного постачальника, створює можливість акумулювання кредитних ресурсів для більш об'ємних інвестиційних проектів, формувати джерела для подальшого розвитку мережі філій та регіональних представництв.

6. Банк шляхом дуже простої та зрозумілої продуктової політики, яка не потребує додаткового ліцензування, або витрат на персонал, технології, або обладнання суттєво підвищує власну конкурентоспроможність на ринку банківських продуктів.

7. Надлишок кредитних ресурсів дозволяє створити пільгові кредитні умови для співвласників кооперативного банку, що поглиблює кооперативну спрямованість та призначення банку.

Перелічені переваги впровадження інноваційних інтегрованих банківських продуктів,

що є вельми важливими та актуальними для банків, котрі займають умовну середню позицію в рейтингу конкурентоспроможності (за даними Асоціації українських банків, рейтингових агенцій, вчених та аналітиків), до яких з певною мірою вірогідності можна віднести АБ „Укоопспілка”, внаслідок їх специфічного становища на ринку банківських продуктів [7]. Специфіка їх позиціонування на ринку полягає у тому, що великі системні банки, котрі мають розгалужену мережу регіональних представництв та філій, є конкурентоспроможними, достатньо відомими і такими, що користуються значною довірою клієнтів як наявних, так і потенційних. Такі банки, як правило вичерпали, або майже вичерпали встановлені Національним банком обмеження по розміру капіталу, щодо залучення депозитів. Менш конкурентоспроможні банки, котрі є за маркетинговою класифікацією або „послідовниками”, або „нішерами” як правило мають (як це показано на прикладі АБ „Укоопспілка”) мають дуже суттєвий резерв для залучення поточних та депозитних рахунків [7]. Таке становище є недоліком, або слабким місцем таких банків як АБ „Укоопспілка” при традиційних механізмах просування банківських продуктів. Водночас при виводі на ринок принципово нових інноваційних інтегрованих банківських послуг це перетворюється з недоліку банку на перевагу. АБ „Укоопспілка” може будь-якої втіти шляхом зміни тарифної та відсоткової політики щодо відкриття та обслуговування поточних рахунків клієнтів в комплексі з інтенсивною рекламою та іншими засобами просування банківських послуг достатньо швидко (в лічені дні) залучити до банку значну кількість нових споживачів (у тому числі колишніх клієнтів конкуруючих банків). У той же час лідери ринку банківських продуктів позбавлені можливості впровадження такої стратегії просування. Внаслідок наступного комплексу факторів:

1. Зобов'язання лідерів ринку значною мірою сформовані депозитними вкладками, термін дії яких закінчиться в майбутньому, дія більшості депозитних договорів може бути або пролонгована за бажанням вкладника, а норматив адекватності капіталу НБУ не дозволяє лідерам здійснити суттєву експансію інтегрованих банківських послуг на ринку.

2. Головна мета лідерів банківського ринку - отримання прибутку від банківської діяльності та збереження лікуючого становища на ринку, що обумовлює певний консерватизм при формуванні маркетингової стратегії та продуктової політики банку, котрий на ментальному рівні суперечить можливості відмови від отримання доходів за здійснення розрахункового обслуговування клієнтів і, тим більше, суттєвого підвищення компенсаційних відсотків за користування залишками грошей на поточних рахунках клієнтів.

3. Офісний персонал та технічні потужності великих банків, що домінують на ринку банківських послуг зазвичай перевантажені значною кількістю клієнтів. Впровадження інтегрованих послуг може призвести до їх збільшення в кілька разів, що, незважаючи на розгалужену мережу філій та регіональних представництв лідерів ринку, може суттєво знизити якість обслуговування наявних клієнтів.

4. Додаткові витрати банку, пов'язані з втратою доходів за обслуговування поточних рахунків та додатковим відсотковим навантаженням, може привести до суттєвого погіршення рентабельності банку, що не завжди може бути компенсовано за рахунок обсягів збільшення клієнтської бази.

Результати дослідження свідчать про те, що інтегровані банківські послуги найбільш актуальні для банків, що займають середнє становище у банківських рейтингах. Філософія впровадження інтегрованих банківських послуг полягає в тому, що середній банк, котрий програє у конкурентній боротьбі більш потужній банківській системі, може впровадити нову продуктову політику, котра завдяки величезній привабливості дозволить банку суттєво (в кілька разів) збільшити кількість клієнтів, що призведе до значного збільшення ресурсів, котрі внаслідок мультиплікаційного відтворення будуть багаторазово збільшені і продані у вигляді кредитів, або на міжбанківському ринку. Наявність великої кількості клієнтів великих банків та теоретична потреба у залученні ще більшої кількості нових клієнтів, що в рази перевищує наявну клієнтську базу, при впровадженні інтегрованих банківських послуг

ставити під сумнів можливість, або меншу ефективність від впровадження інтегрування банківських послуг лідерами ринку. Застосування такої маркетингової стратегії аутсайдерами також не дасть масштабний економічний ефект внаслідок відсутності у більшості з них банківських філій, або їх незначної кількості (максимум 1-2 філії). Для банків, котрі займають середнє становище, як АБ „Укоопспілка”, котрий має 10 філій та 5 відділень, впровадження інтегрованих банківських послуг дає можливість підвищити конкурентоспроможність та створює додаткові умови та стимули для подальшого розвитку філіальної мережі в Україні.

Це перетворює інтегровані банківські послуги практично на єдиний адекватний ринковий механізм здатний суттєво підвищити їх конкурентоспроможність. Для кооперативних банків інтегровані послуги виступають практично єдиною можливістю задовольнити безпосередній попит у банківських послугах для пайовиків або співвласників банку.

Література

1. Новий етап розвитку банківської системи України: зростання присутності іноземних інвесторів / Монографія. Авт. колектив: Смовженко Т.С., Кіреєв О.І., Другов О.О., Рисін В.В. та інші. За наук. ред. д.е.н., професора Смовженко Т.С. – Київ: вид. Університету банківської справи НБУ, 2008 р. – 228 с.
2. Гурьянов С.А. Маркетинг банковских услуг. – М., 2001. – 186 с.
3. Бритченко И. Г. Региональные аспекты банковского рынковедения. – Донецк: ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, 2003. – 291 с.
4. Саєнко Г. В., Папаїка О. О. На шляху до стійкого розвитку економіки: господарський механізм взаємодії. – Донецьк: ДонДУЕТ ім. Туган-Барановського, 2005. – 926 с.
5. Інформація, отримана з офіційного веб-сайту АБ „Укоопспілка” www.bankukoopspilka.kiev.ua/
6. Інформація з офіційного веб-сайту КБ „Приватбанк” www.privatbank.ua
7. Інформація, отримана з офіційного веб-сайту Асоціації українських банків www.aub.com.ua

Буркальцева Д.Д., м. Феодосія

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ РУХУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

Дослідження процесів розвитку в різних сферах людської діяльності свідчать, що їх основою є модернізація економіки – інновації в науці, техніці, технологіях. Для вітчизняної економіки модернізація, тобто інвестиційно-інноваційна діяльність є тією рушійною силою, яка здатна забезпечити економічну незалежність України в умовах глобалізації світогосподарських зв'язків, вступі України до СОТ, євроінтеграції і впровадженні транснаціональних корпорацій розвинених країн на внутрішні ринки України.

Проблема управління рухом інвестиційних ресурсів багатобачна. Вона включає питання державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності і фінансового забезпечення реалізації пріоритетних інвестиційних проєктів. Тому при розгляді інвестиційних джерел фінансування в комплексному зв'язку з чинниками модернізації економіки до питань державно-регуляторних заходів доцільно застосувати багаторівневий підхід, який припускає аналіз процесів на макрорівні, регіональному, рівні групових виробничо-економічних (фінансово-промислових, корпоративних) систем і на рівні підприємства.

Оптимізація фінансово-кредитного забезпечення модернізації економіки вимагає перш

за все визначення пріоритетних напрямів розвитку. З другого боку пріоритетні напрями розвитку економіки повинні бути визначені з урахуванням коротко- і довгострокових перспектив. Останнє, в свою чергу, залежить від економічної політики, яка в даний час не має чітко визначального характеру. Проте у будь-якому випадку економічна політика держави і бізнесу повинна бути спрямована на розширене інтенсивне відтворення з темпами зростання, переважаючими аналогічні показники у конкурентів. Тому шляхи оптимізації руху інвестиційних ресурсів слід розглядати в аспекті підходу, який виділяє три групи витрат на інноваційно-інвестиційну діяльність – фундаментальні дослідження, прикладні дослідження і розробки.

В цілому загальна сума фінансування інвестиційних процесів складається з коштів, спрямованих на [13, с.204]:

- фінансування витрат на модернізацію, технічне переозброєння і збільшення виробничих потужностей;
- проведення НІОКР, фінансування витрат на придбання устаткування, приладів та інших товарно-матеріальних цінностей, необхідних для цих робіт;
- компенсацію підвищення витрат на виробництво нової продукції в період її освоєння;
- фінансування приросту оборотних коштів, необхідних для розширення обсягів виробництва;
- погашення коротко- і довгострокових кредитів, а також сплату по них відсотків.

На цій базі визначається потреба в інвестиційних ресурсах і, з урахуванням графіка реалізації інноваційно-інвестиційного проєкту, повинен здійснюватися пошук оптимального інструментарію фінансування. Для вибору джерел інвестиційних ресурсів та оптимізації їх руху слід розглянути їх склад при *комерційному* і *бюджетному* фінансуванні [12, с.206]. Слід зазначити, що для оптимізації руху фінансових ресурсів, проводиться оптимізація структури капіталу в наступній послідовності [11, с.279]: аналізують склад капіталу в динаміці за ряд майбутніх періодів, а також тенденції зміни його структури. Розглядаються показники: коефіцієнти фінансової незалежності, заборгованості, ліквідності, оборотності і рентабельності активів; оцінюють чинники, які визначають структуру капіталу (життєвий цикл підприємства і галузі, кон'юнктуру товарного і фінансового ринків, рівень поточної рентабельності, податкове навантаження, ступінь концентрації акціонерного капіталу); оптимізують структуру капіталу за критерієм прибутковості власного капіталу; оптимізують структуру капіталу за критерієм мінімізації його вартості.

Оптимальна структура капіталу встановлює зв'язок між рентабельністю власного капіталу і заборгованістю, і таким чином максимізує вартість підприємства.

Існуючі форми державної підтримки інвестиційних процесів поділяють на фінансування наукової і інноваційної діяльності.

До форм підтримки наукової діяльності відносять: пряме бюджетне фінансування; пільгове оподаткування прибутку, одержуваного від наукових розробок; звільнення від сплати податку на власність і землю, що належить науковим організаціям; звільнення від імпортного митного збору на майно наукових організацій, що ввозиться, необхідне для наукових розробок.

До форм фінансової підтримки інвестиційно-інноваційної діяльності відносять: пряме фінансування; надання індивідуальним винахідникам і малим впроваджувальним підприємствам безпроцентних позик з інфляційною індексацією щодо повернення; створення венчурних інвестиційних фондів, що користуються значними податковими пільгами; зниження державних патентних мит для індивідуальних винахідників; відстрочення сплати патентних мит по ресурсозберігаючим винаходах; право на прискорену амортизацію устаткування для наукових досліджень; створення мережі технопарків, технополісів.

Механізм державного фінансування і підтримки різноманітний, але по суті зводиться до наступного:

- активне втручання в наукову і інноваційну діяльність з підтримкою. Характерний для Японії, Франції, Нідерландів;

Мандибура В.О., д.е.н., проф., м. Київ ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНО-МОНОПОЛІСТИЧНОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	1
Борщ Л.М., д.е.н., проф., м. Феодосія ГЛОБАЛІЗМ: ІНТЕГРАЦІЯ ЧИ ІНТЕРВЕНЦІЯ?	6
Дем'яненко П.В., к.з.н., доцент, г. Феодосія ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА ПЕРЕХОДНЫХ ОБЩЕСТВ	14
Замасло О.Т., м. Львів БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ	19
Опалько В.В., м. Черкаси СВІТОВА РЕЙТИНГ-ОЦІНКА БІДНОСТІ	22
Пшик Б.І., к.е.н., доцент, м. Львів ДИНАМІЧНА МОДЕЛЬ ЗМІН ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙ У ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІЙ СФЕРІ	28
Філіповська О.О., м. Київ ФІНАНСУВАННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УКРАЇНІ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СІОУЗОМ	35
Шульга О.А., м. Київ ШАНСИ ТА РИЗИКИ ДЛЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ ПІСЛЯ ВСТУПУ ДО СОТ	40
Гарафонов О. І., к.е.н., доцент, м. Київ НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	43
Горобець О.В., м. Феодосія ОСОБЛИВОСТІ ВИЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ КРИМУ: СТАТИСТИЧНИЙ АСПЕКТ	47
Жалінська І.В., м. Житомир МОДЕЛЬ ВПЛИВУ ЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ТРИВАЛІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	54
Зосименко Т.І., м. Київ ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІДПРИЄМСТВ ВОВНЯНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ГАЛУЗЕВОЇ МОДЕЛІ ОБЛІКУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ	58
Климахіна О.М., к.е.н., доцент, м. Феодосія, Ніколенко І. Ю., к.е.н., доцент, м. Київ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ	62
Кміть В.М., м. Львів ПОДАТКОВІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ В КОНТЕКСТІ РИНКОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	67
Ковтуненко В. О., м. Черкаси ФАКТОРИ І УМОВИ ФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ В УКРАЇНІ	71
Муравський В.В., Муравський В.В., м. Тернопіль ВПЛИВ ПОВНОЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	74
Прошаликіна А. М., м. Черкаси ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАУКИ В КРАЇНАХ З ТРАНСФОРМАЦІЙНОЮ ЕКОНОМІКОЮ	78
Сотула О.В., м. Черкаси ЗМЕНШЕННЯ ДИСБАЛАНСІВ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЯК НАПРЯМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СУСПІЛЬСТВА	81
Ширенко В.Б. к.е.н., доцент, м. Херсон ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	86
Арзуманов Р.М., к.т.н., член-кор. МАТО, м. Феодосія, Буркальцева Д.Д., м. Феодосія ХАРАКТЕР І ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	90
Белійченко О.Г., м. Феодосія СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРНА ПОБУДОВА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	95
Брітченко І.Г., д.е.н., проф., Момот О.М., м. Полтава РИНКОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ КООПЕРАТИВНИХ БАНКІВ ПІД ВПЛИВОМ ІНТЕГРОВАНІХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ	101

Буркальцева Д.Д., м. Феодосія ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ РУХУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ	106
Бурлаков В.В., м. Київ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ ТОВАРІВ ТА ПРАЦІ	113
Галько О. Р., м. Київ ОЦІНОВАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ	117
Дмитрієва О.А., м. Феодосія СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СПРЯМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ПРИСКОРЕННОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ	123
Другов О.О., к.е.н., доцент, м. Львів ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО КУРСУ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	130
Квасній М.М., м. Львів АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ НА ОСНОВІ ТОПОЛОГІЇ МНОГОВИДІВ	135
Кондрацька Н.М., м. Рівне ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ	140
Кошовська Р.Р., м. Львів СТАБІЛІЗАЦІЯ ТА ГАРАНТУВАННЯ ЧЛЕНСЬКИХ ВКЛАДІВ – ЗАПОРУКА НАДІЙНОЇ ТА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ	146
Кравченко І.Ю., м. Полтава ПОРІВНЯННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА КРАЇН-СУСІДІВ	151
Криворучко Я.Ю., м. Львів РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ В СИСТЕМІ ВЗАЄМОВІДНОСИН МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА З БІЗНЕС-ПАРТНЕРАМИ	155
Крупко Т.В., м. Феодосія ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РУХУ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ	159
Куклік К.А., м. Тернопіль ПРОЄКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ДІЄВИЙ МЕТОД МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКУ ПРИ ЗАЛУЧЕННІ ДОВГОТЕРМІНОВОГО КАПІТАЛУ	165
Левків Г.Я., м. Львів ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	170
Любченко Н.Л., м. Хмельницьк РЕАЛІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ РЕЗЕРВІВ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	176
Міндрова З.М., к.е.н., доцент, м. Львів ПРОБЛЕМА УТИЛІЗАЦІЇ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ: ШВЕЙЦАРСЬКИЙ ДОСВІД	180
Носов О. Ю., доц., к.е.н., м. Львів РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВИХ СИСТЕМ	182
Обущак Т.А., м. Київ ОЦІНКА ПРИБУТКОВОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	185
Парцярная А.Л., г. Харьков СПРАВЕДЛИВОЕ РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ПРИБЫЛИ ВО ВНУТРИХОЗЯЙСТВЕННОМ МЕХАНИЗМЕ КОРПОРАЦІЙ	190
Ромашенко Т.І., м. Донецьк МІГРАЦІЙНИЙ КАПІТАЛ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ НАСЛІДКІВ МІЖНАРОДНОГО РУХУ РОБОЧОЇ СИЛИ	193
Сарахман О.М., к.е.н., доцент, м. Львів КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ	197
Сікорський І.А., м. Феодосія СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ	200
Торсткіна Д.А., м. Феодосія АТРИБУТИВНІЕ ПРИЗНАКИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ	207

Науковий редактор Яковенко Л.
Редактор Непокупна Т.
Комп'ютерна верстка Півень Ю.

Підписано до друку 15.07.2008. Формат 60x84 1/16
Друк офсетний. Папір друк. Ум. друк. арк. 11.
Зам. 262. Тираж - 300 прим. 2001 р.

Академія муніципального управління,
01042, м. Київ, вул. І. Кудрі, 33

Поліграфцентр "СКАЙТЕК"
ДК№ 248 від 16.11.2000
38751, Полтавська обл., Полтавський р.-н,
с. Розсошенці, вул. Горбанівська, 1
